

„Mutasd meg a következő lépést! Bízom benned Uram, csak olyan nehéz néha. Úgy szeretnék bízni Benned, de minden érzékszervem ellene szól, hisz annyira irracionálisnak hangzik és tűnik bízni Benned. *A viharban is hinni.*”

Ezeket a sorokat vettem egy szocializmusból megmaradt, megsárgult kockás füzet lapjaira 2025. február tizedikén, hétfőn. A naplórás sokat segített és segít is, ha olyan hangulatban vagyok, másrésről még a naplómba sem merem leírni úgy igazán őszintén a gondolataimat. Félek, hogy valaki elolvassa. Félek, hogy napvilágra jutnak az érzéseim. Ez talán igen talán nem, de annak köszönhető, hogy fiatalkoromra visszaemlékezve, anyukám mindig kutatott a cuccaim közt. Habár az aggódó, felelősségteljes szülők mind ezt teszik, nem? Na de vissza az elejére. Mindig is félttem leírni és kimondani az érzéseimet. A gondolataimmal és a nézeteimmel sosem volt gond. De az érzések... Valahogy nem jövünk ki jól. Most mégis elhatároztam, hogy legyen akármilyen nehéz, megpróbálom. Hiszek a viharban, a káosz erejében. Mivel van egy Istenem aki a káosz rengésfészkében is megtart és nem engedi, hogy elveszek.

Úgy terveztem, hogy úgy írom le az élettörténetem, mint egy kívülálló. Rólam szól, de mégis mintha egy regény lenne, de végül bátor leszek, és megpróbálom így.

Amikor azon gondolkodtam, hogy hogyan is kellene megírni ezt az esszét, első gondolatom a fiúk voltak. Nem azért, mert olyan tapasztalt lennék, hanem mert sokat szenvedtem életemben miattuk, így hát azzal kezdem, még ha van fontosabb téma is az életemben. Legelső emlékeim között van, hogy óvodás koromban a játszótéren játszottunk és valahogy mindig, vagy ha nem is mindig, de általában kinéztek maguknak a gyerekek. Egyszer egy kisfiú (már megbocsátottam neki, de az emlék a karakterfejlődésem miatt fontos) megkérdezte tőlem a panelprogramos házak által körbe ölelt kis játszótéren, hogy én mit keresek ott, hisz nekem a temetőben a helyem. Nem értem miért mondta, nem is fontos, de tinédzserkorom végéig elkísértek a szavai. Itt kezdődött az irtózásom a férfi nem képviselőivel szemben.

Valahol itt kezdődött az, hogy nem engedtem meg apukámnak, hogy megöleljen, vagy egyáltalán, hogy hozzám érjen, nem bírtam elviselni az érintését. Az anyáét még pár évig igen, de utána már azt sem. Óvodában csak a szokásos kiközösítés ment, azért voltak persze barátaim, de nem nagyon emlékszem rá, csak pár negatív emlék maradt meg. Fogalmam sincs miért ilyen az agy, hiszen én a szép dolgokra is emlékezni szeretnék!!! Általános iskolában, folyt tovább a piszkálás, egyre durvább beszéléseket kaptam, kihúzták alólam a széket, cikiztek. Csak a

szokásos. Annyira leírtam magamban a fiúkat, hogy nem csak, hogy hozzájuk sem szóltam, de rájuk sem néztem. Akkorra már senkinek sem engedtem meg, hogy hozzám érjen, ha valaki a bőrömhöz ért, úgy éreztem muszáj letörölnöm, vagy megmosnom a kezem. Mániákusan kerültem a fizikális érintkezést mindenkivel szemben, még azokkal szemben is, akik a legközelebb álltak hozzám. Aztán a gimnáziumi éveim vége felé elkezdtem nyitottabb lenni, lettek fiú barátaim (persze nem úgy... nem romantikusan, hanem csak haver) már kicsit jobban éreztem magam a bőrömben. Nagyjából azután kezdődött a folyamat, miután Istennek adtam az életem.

Hívó családban nőttem fel, folyamatosan jártunk gyülekezetbe. Apa nem volt református, amikor anyával összeházasodtak, azelőtt keresztelkedett meg. Kiskoromban sosem kételkedtem Isten létezésében, de nem voltam vele olyan szoros kapcsolatban, valahogy nem értettem még a koncepciót. Egyszóval nem voltam még hívő keresztyén.

Amikor 12 éves voltam, (nyilván) konfirmálnom kellett, hiszen a református neveltetésű gyerekek, abban az életkorban szoktak. Lázadtam, nem akartam, el is húztam egy évvel az egészet, de utólag nem bánom. Ott ragadtam az ifjúsági csoportban és megismertem milyen az Isten szerint való élet. Nem tudom pontosan az órát és percet, nekem egy folyamat volt a megtérésem. Egy egyre mélyülő, néha akadozó, meg-megálló hullámvasút, ami stabilan, kis lejtőkkel, de felfelé megy. Igazából még mindig az, és hiszem, hogy ez a jövőben is így lesz.

Két egymást követő évben, 16 és 17 éves koromban a nyár folyamán részt vettem egy zarándoktáborban. Ott mélyült el igazán az Isten-kapcsolatom. Ez persze a barátaimnak is köszönhető volt, akiket ott vagy a gyülekezeti ifjúsági alkalmakon ismertem meg. Ezek a barátságok ma is, az egyetemi éveimben is velem vannak.

Igazából nem szerettem volna egyetemre menni. Meg azt sem szerettem volna, ha nem megyek. El voltam veszve, nem tudtam mi érdekel, mivel szeretnék foglalkozni, ki vagyok, mi vagyok, fontos vagyok-e. Végül döntöttem. Nagyon szerettem és szeretem is az irodalmat, az írást, így lettem kommunikáció és média szakos. Nem akartam semmit az élettől, tettem, ami el volt várva, bejártam, tanultam. Közönyös voltam a legtöbb dolog iránt. Nem annyira élveztem, de nem is szenvedtem. El voltam magamnak. Így, a végéhez közeledve hálás vagyok azért a három évért, a barátságok miatt, amik kialakultak. Visszagondolva megérte ez a három év, már csak a barátaim miatt is, akiket ezáltal szereztem. Az életemben Isten után a barátaim a legfontosabbak. Mármint most úgy érzem. Meg a gyerekek. Nem tudok úgy elmenni egy

kisgyerek mellett, hogy ne mosolyognék rá, és ne képzelném el, hogy mi lesz majd, ha nekem lesz. A gyermek: lehetőség. A gyermek ajándék.

„Ha hiszünk abban, hogy egy bölcs és jó Isten irányítja a dolgokat, az azt jelenti, hogy az elvégzendő feladatok és az, akivé válnom kell, illeszkednek egymáshoz.” Fred Buechner

Így kerültem egy amerikai gyerektáborba, mint sport oktató, az első egyetemi éven utáni nyáron. Ijesztő volt egyedül, friss felnőttként 12 órát repülni egy új kontinensre, egy ijesztő kultúrába, teljesen egyedül. Nem tudom, honnan vettem a bátorságot, de hiszem, hogy az volt az út, amin járnom kellett, s így Isten is erőt adott hozzá.

Említettem már, hogy szorongó típus vagyok? Bár biztos lejött abból, amit eddig írtam. Úgy fogtam fel az egészet, mint egy kalandot. Nem akartam otthon ülni és számolni az ablakomra szerelt szúnyoghálón a lyukak számát. Élni akartam, de igazából önmagamot kerestem. Sosem gondoltam volna, hogy 8000 kilométer kell ahhoz, hogy megismerjem azt, aki a legközelebb volt hozzám. Magamat.

És hogy autista vagyok. Ez egy hosszú és szövevényes sztori, de azért megpróbálom értelmesen és érdekesen elmesélni. Nem, inkább egy kérdéssel kezdem.

Miért van az, hogy úgy meg tudunk szeretni valakit, akivel negyven év, 8000 kilométer és egy kultúra választ el egymástól, hogy ha arra kerülne a sor, az életünket is adnánk érte. Nem tudom érthető-e. Olyan abszurd, olyan furcsa. De mégis lehetséges, hisz abban a személyben jobban magamra ismertem, mint eddig bárkiben.

Na, de ez nem az eleje. Az eleje az, hogy Amerikába tartottam, hosszú út, aztán hosszú vonatút. Így jutottam el *Upstate New York*-ba, egy nyári gyerektáborba, amely egy félszigeten fekszik. Vívást tanítottam a gyerekeknek, főleg párbajtört, de bohóckodtunk karddal és törrel is. Mielőtt kimentem volna Amerikában öt éven keresztül hobbi szinten vívtam, viszont elsősorban az íjászkodást szerettem, amire szintén lehetőség volt a táborban. A 10 hetes tábor vége felé már nagyon hiányzott, hogy párbajtör helyett íjat tartsak a kezemben, így megkérdeztem kipróbálhatom-e.

(Nem azért mesélem ilyen részletesen, mert unalmat szeretnék kelteni, hanem azért, mert számomra nagyon fontos és nélkülül a kapcsolat nélkül, nem tudom hol lennék most. Valószínűleg ugyanitt, de szavakkal nem tudom kifejezni, milyen sokat segített megtalálnom magam.)

Amikor végre íjászkodhattam, annyira lelkes voltam, hogy ügyet sem vettem a szabályokra, csak lőttem és én voltam és a felajzás és a nyílvevzők suhanása. Na meg az íjászat oktató, aki első benyomásra egy idős fura fazon volt. Amikor elkezdünk beszélgetni, kiderült, hogy anyai ágon a nagyszülei magyarok, de ő már Amerikában született, viszont fontos számára a magyarsága. A nyolcadik héten, távol otthonról, konkrétan be nem állt a szám Magyarországról, a palacsintáról és a kultúráról. Nagyon lelkes lettem. Nem tudom, hogy ez közrejátszott-e abban, hogy ennyire gyorsan megtaláltuk a közös hangot, de ha igen, akkor hálás vagyok érte. A tábor utolsó napján megkért, hogy írjak rá, mert szeretne egy autentikus magyar íjat magának, amit egy magyar íjkészítő csinál, és hogy én pont tudok magyarul, intézzem már el neki.

Beszélgettünk, barátok lettünk. Ma már úgy érzem, mintha a vér is kötne minket, családtagok lettünk. Nehezebb időszakon mentem keresztül és egyik megszólalásom után megkérdezte, nem vagyok-e az autizmus spektrumon. Amikor az üzeneteimet olvasta a magányról, meg nem értettségről, magára ismert bennem. Olyan volt, mintha a fiatalkori énjével beszélgetne.

Nagyon felkavart ez az új információ. Amikor arra gondoltam, hogy talán a spektrumon lehetek, csak ilyen kósza spekuláció volt, nem gondoltam komolyan. Nem éreztem magam fogyatékosnak sem klinikai esetnek. Ma sem érzem annak, de megtanultam nem csak elfogadni, hanem szeretni ezt a körülményt. Szeretem, hogy ilyen vagyok és azt ahogy gondolkodom. Nem tudnék máshogy gondolkodni. Vagyis, lehet tudnék, de nem próbáltam még. Még nem voltam benne más agyában, sem pedig más érzéseiben és idegrendszerében. Az empátiát tanultam, de van, hogy nem érzem. Gimnáziumi éveim elején, a sok beszólogatás és magány és egyedüllét megfigyelővé tett. Nem bíztam senkiben, nem tudtam szeretet elfogadni és adni sem. Kiskorom óta különböző hangokat utánoztam és adtam ki. Ezek aztán elmúltak, de stresszhelyzetekben előjöttek. Egyszer egy gimis ottalvós kiránduláson annyira felzaklatott, hogy kinevettek egy páran (szintén csak fiúk), hogy nem tudtam aludni, mert folyamatosan ezeket a hangokat ismételttem. Nem értek ehhez, nem vagyok pszichológus, de nem voltam képes abbahagyni. Ma már szerencsére és hála érte Istennek, csak a legkritikusabb élethelyzetben csinálom ezt, (meg most miközben írom kipróbáltam, hogy megy e még) de csak korlátozottan és rövid ideig.

Repülő békák, tavirózsán ülő békák, kérdések az életemről, kérdések a családomról, még több béka. Pszichiátria, tesztek és gyógyszer szag. Megkaptam a diagnózist.

„Az Asperger-szindróma a neurobiológiai állapotnak számító pervazív fejlődési zavarok egyik kategóriája, amelynek a BNO kódja: F84. 5.”

Huh, akkor jó, mégsem vagyok autista, se nem esőember. Egy náciról elnevezett alfaja sokkal jobban hangzik. Hans Asperger. Asperger. Asperger és az amerikai barátom, aki végig velem volt, tanácsokat adott és szeretetet. Azt mondta, hogy csak legyek önmagam, ne takargassam azt, aki vagyok. Akinek nem tetszik az így járt. Félttem először, félttem, hogy túl sok vagyok. Bátorítása rengeteget segített és segít is.

Eljött a második nyaram a gyerektáborban. Röviden tömören, jobb volt, mert végre nem éreztem magam annyira nagyon kívülállónak. Már értettem az elrejtett utalásokat. Első nyári romantikus kaland. Semmi extra, de végre elhittem, hogy nem fogok egyedül meghalni. 20 évet kellett várnom, hogy valaki rám nézzem. Persze nem úgy... hanem ÚGY..., mint ahogy a lányokra szoktak. Csillagnézés, pár lopott, beszélgetéssel töltött óra a sötétben, a nyílt égbolt alatt. De éreztem, hogy ez nem az, amit Isten nekem szán. Mindig csak a sötétben találkoztunk, vagy akkor mikor még mindenki aludt. Mintha rejtegetnének egymást és magunkat. Hálás vagyok Istennek, hogy megtapasztalhattam ezt, és őrizni fogom annak a nyárnak az emlékét. Ez nem csak hasznos tapasztalat volt, hanem nyitottabbá tett és elfogadóbbá az iránt, amelyik eddig csak szenvedést adott. Az elmém már túllépett ezeken, viszont a testem és idegrendszerem megjegyezte, és nem enged.

De Isten majd csak kimunkálja ezt is.

Gyermekkoromban a nyarakat mindig nagymamámnál töltöttem, de tavasszal is nagyon sokat voltunk nála. Egyszer egy ilyen alkalommal a kertben úgy mulattam az időt, hogy egy fűszálra felfűztem az orgona virágait. Ez a kép, és nagymamám meglepődése máig velem van. Nem tudom, milyen lesz a jövő, de tudom, hogy Isten kezében vagyok, még ha hihetetlennek tűnik is. Az orgona kicsi lila virágai, amelyet egy oltott orgonafáról szedtem (egyszerre volt fehér és lila, ma már csak egy tönk, mert ki kellett vágni) ma is eszembe jutnak. Az életem a fűszál, az emlékek a virágok. Igaz, nem fér fel sok virág egy fűre, nagyjából négy vagy öt, de képzeletben megnyújtom most hát és olyan hosszú lesz, hogy az összes lila-szagos-emlékvirág ráférjen. És nem teszem majd a sötétbe, hanem a fejemen fogom hordani koronaként, nem akkor, amikor mindenki alszik, hanem délben, mikor a nap párhuzamos szöveget zár be a Földdel. A dél fényében mutatom meg, hogy ki vagyok, és hogy mi tett azzá. Idővel persze az elsőre feltett virágok elsáradnak, de jönnek majd újak és így sosem fogyok ki a helyből a fűszálon, amely az új csodák számára van fenntartva. Persze végtelenné is képzelhetném, de semminek

nincs értéke, ami végtelen. Kivéve persze a szeretet, de a tökéletes szeretetre csak Isten képes, én csak törekedni tudok rá. Jó ez így nekem.

„Azután elnevezte Isten a szárazat földnek, az összegyűlt vizeket pedig tengernek nevezte. És látta Isten, hogy ez jó.” (1 Mózes 1:10)

Jó ez így nekem. Tíz év múlva is jó lesz. Mint ahogy Isten megteremtette a Földet és ránézett, minden egyes nap után és mondta, hogy *ez jó*. Neki tetsző, tökéletes. Ja nem. Nem kell tökéletesnek lenni ahhoz, hogy Istennek tetsző legyen valami vagy valaki. Azt szeretném, hogy tíz év múlva, mikor visszanezsek az életemre, lássam, hogy az *jó* volt. Istentől való, még akkor is, ha nem értem minden egyes szegletét.

Tíz év múlva, tudományos újságírónak képzelem el magam. Mindig is rajongtam a tudományért, egyik születésnapomra *National Geographic* magazin előfizetést kaptam ajándékba. Talán az Alföld sivatag lesz, kiapad és kiszárad egy pár folyó szerte a világban, de én dolgozni fogok azon, hogy ez ne történjen meg. A tudomány és a média keresztezésével, az lesz a munkám, hogy felhívjam az emberek figyelmét a Földünk védelmére. Az erdő az a közeg, ahol a legjobban érzem magam, a fák között, madárcsiripelések és vadak neszének árnyékában. Nem hagyhatjuk elveszni, nem hagyhatjuk, hogy elkorcsosuljon az emberekben az empátia mellett a természet szeretete is. Hiszen a természet, a zöldségek, gyümölcsök, árnyék, sőt az életet és oxigént adó növények nélkül nem is léteznénk 2035-ben újságíróként fogok hát dolgozni, opcionálisan lesznek már gyerekeim és férjem. A világ pedig... A világ tovább fog korcsosulni, Istentelenedni, aljasulni, zilálódni... Még szélsőségesebb nézetek lesznek, még örültebb diktátorok.

*„Fiamból idegbeteg lett, nem bírta a váltásokat,
és elnézem az unokámat, látom, hogy gyöngé alak,
hogyan lesznek ezek túlélők? Valami itt korcsosul.
Kérdezném, hogy száz év múlva ki tud majd itt magyarul?
És ahogy magukat nézem, egyik sem betonkemény,
elszállnak az első szélre! Mi lesz így? - kérdezem én.”*

(Cseh Tamás - Születtem Magyarországon)

Magyar vagyok, Magyarországon születtem. Szeretek utazni, de élni csak itt tudnék. Így biztos állíthatom, hogy tíz év múlva is itt fogok élni, a magyar kultúra gócpontjában, a mezőségi szökős meg a csingerálások és hujogatóktól visszhangos Kárpátok alatt. Ahol feltalálták a Rubik kockát, a C-vitamint. Szilárd Leó és Neumann János magyarsága folyik bennem is. Büszke vagyok, hogy magyar vagyok és ha választhatnék, sem lennék más nemzetiségű. Nem tudom, honnan jön ez a mély hazaszeretet, de itt dobog és lobog bennem.

Hogy miért akarok életet adni ebbe a világba mégis? A sok rossz, szélsőség, korcsosulás ellenére is? Azért, mert most több szükség van rá, mint eddig. Sok az aratni való, de a munkás kevés. A gyermek ajándék és egy élet nélkülük, elvesztegetett lenne. Mire fel a sok tudás és eszme, érték, szokás, ha nincs kinek továbbadni és ha nincs kivel megélni? Meg szeretném törni a rossz szokásokat a családban és annyi szeretetet adni a gyermekeimnek amennyit csak lehet. Élményeket szerezni velük és felnevelni egy olyan generációt, amelyik tudja, mi a helyes, a jó és a tiszta.

Tíz év múlva már biztosan fogom tudni mi a célom az életben s, hogy mi az elhívásom, bízom benne, hogy a kettő szorosan kapcsolódik egymáshoz. Már túl leszek egy missziói úton, amit valahol Afrikában vagy Oroszország elhagyatott falujában fogok eltölteni, és hirdetni fogom Isten szeretetét azoknak, akiknek a legnagyobb szüksége van rá.

Házam az erdő mélyén lesz, na jó, az erdő szélén is lehet, egy a lényeg, hogy a természetből több legyen, mint a betonból. Zöld legyen, világos, sötét, fűzöld és lóhere-zöld. A zöld megnyugtat. A számok is megnyugtatnak. A nagy tömegű átláthatatlan információ komplexsége, a tudás, a Pi, a Periódusos Rendszer brutális letisztultsága. Ezeket nézve, a fejem lecsendesül, az elmém akkor pihen a legjobban, ha olyan dolgokat lát, amiket nem ért. Az izgalom, ami bennem van, hogy egyszer majd megértem, az számít. A természetben lenni, és csak létezni, nem csinálni semmit, nagyon nagy jelentőséggel bír a számomra.

Tíz év múlva remélem magyarul fognak beszélni, és ami fontosabb, álmodni a gyerekek. Nem csak a sajátjaim, hanem az összes magyar gyermek, magyar álmot álmodik majd. És a magyar föld, adja Isten, hogy így legyen, de elég lesz nekik. Elég lesz nekem. És Isten látni fogja, hogy *ez így jó*. És lesznek bár háborúk még – ebben biztos vagyok, mégsem fogunk félni, mert Isten megóv minket minden bajtól.

Személyiségjegyeim tekintetében bizakodom, hogy sokkal nyugodtabb, bölcsőbb alázatosabb és elsősorban szelídebb leszek. Kevésbé kételkedő és ítélkező. Én szeretnék lenni a segítő kéz és az otthon melegének érzését szeretném nyújtani a környezetemben és velem

élőknek. Egy szilárd alapot a családomnak. Segítő kezet a bajbajutottaknak. Valamikor könnyű valamikor nehéz elképzelni, hogy olyan leszek. Visszatekintve a fiatalabb énemre azt sem hittem volna, hogy olyan leszek, mint amilyen most vagyok.

Életem történetének legfontosabbnak tartott mozzanatait írtam most le. A legőszintébben ahogy csak tudtam. Köszönöm a lehetőséget, nagy utazás volt megosztani mélységeit tekintve, leírni és végig gondolni az életemet eddig a napig.